

meget Spillerum for et vist Skøn fra Kommunalbestyrelsernes Side, og man har ment, saaledes har jeg opfattet Tanken, at med Skønnet faldt Retten. Det er ogsaa en fuldstændig Misforstaaelse. Tværtimod, det at udøve et Skøn er jo en Bestanddel af hele vor Rettergang og selv saadan noget som det at skulle udøve et Skøn over et ødselt Leved, er kendt i vor Lovgivning. I Straffelovens § 263 hedder det nemlig udtrykkelig, at man under visse Omstændigheder kan blive idømt Fængsel for ødselt Leved, hvorom Domstolene have at afgive Skøn; thi det er klart nok, at naar det gælder om at domme om et ødselt Leved, kan det kun komme til at hvile paa et Skøn. Naar det endvidere gælder om at bestemme, hvad der er forsømt, uagtsomt eller ogsaa i rene Formuesager skønne om Erstatninger, saa have vi Skønnet fastsat gennem vor Rettergang og vor Lovgivning. Saa det er meget langt fra, at det, at der finder et Skøn Sted, skulde involvere, at Retten derved skulde ubeluffes. Men naar vor Lovgivning har lagt en rig Afgang til at anvende et Skøn i Domstolenes Hænder, vil jeg for mit Vedkommende ogsaa med Tryghed lægge et Skøn i Kommunalbestyrelsernes Hænder saa meget hellere, som det foreliggende ligefrem giver Kommunerne en Præmie for at domme humant og liberalt. Læg Mærke til, at jo humanere og liberalere Sogneraadene skønne om disse Spørgsmaal, desto mere have de Afgang til at faa Staten til at tage Del i Forsørgelsen af deres fattige. Man kunde snarere frygte for, at dette Skøn vilde blive altfor humant og altfor liberalt, at Kommunerne ville i forhøjet Grad stræbe at vælte de fattige over paa denne Understøttelse, hvoraf Statskassen bærer Halvdelen. Men ogsaa i den Henseende antager jeg, at vi baade i den kommunale Retsindighed i og for sig og af Hensyn til, at de selv skulle bære det halve af Udgifterne, have tilstrækkelig Garanti. De Herrer Modstandere af dette Forslag have gjort sig til varme Talsmænd for en absolut Mistillid til vore Kommunalbestyrelser. Jeg deler ikke denne. Overmaade langt fra. Jeg vil snarere sige, at vort offentlige Livs værste Fejl har været den, at vi ikke i lang Tid højere Grad have fra Grund af bygget i Tillid til vort hele kommunale Liv. Der er noget i vort offentlige Liv, der for mig kan lignedes ved et Træ, der er plantet i en altfor snæver Urtepotte, hvori Rødderne ikke ret kunne faa Plads til at udvikle sig, og hvis høje Top derfor kan bære udjat for Stormen og blæse over Ende. Vi havde fæstnet vort Frihedsstræ langt

fastere, var det vokset op paa Grundlag af en ret indlevet kommunal Frihed og Selvstændighed. Saa havde vi nu maasse ikke glemt de sorgelige Erfaringer, som vi have i den senere Tid. Paa det Omraade have vi fejlet i mange Henseender og fejle den Dag i Dag. Vi have ikke været dristige nok til at lægge et stort og fuldt Ansvar paa det kommunale Raad og derved vilke deres egen Dygtighed, Selvstændighed og Ansvarssfølelse. Det har i mange Henseender staaet saaledes, at vore Kommunalbestyrelser have ladet sig tvinge Skridt for Skridt til at gøre det ene eller det andet, fordi de følte, at der ikke var overladt dem den Frihed, som medfører Ansvar. Jeg tror, at vi skulle komme mere bort deraf, og jeg ser i den Retning et stort Skridt fremad i dette Lovforslag; thi jeg ser deri et mægtigt Tillidsvotum til Kommunalbestyrelserne. Jeg opfatter Kommunalbestyrelserne her i vort Land som et af de bedste Bolværker, som vi ville have i Fremtiden baade mod samfundsopløsende Bevægelser og mod reaktionære dito. Jeg tror, at Erfaringen lærer, at vi der have en Støtte, som vi skulle holde os til, og som vi ikke skulle være bange for at støtte os til og derfor give den Magt og Myndighed, som er fornøden, for at de kunne faa Autoritet nok.

Det er mig ganske klart, at dette Lovforslag er et dristigt Skridt ud i det ukendte, og tillige, at Lovens Anvendelse eller rettere sagt dens Udbytte, dens Frugt, i en afgørende Grad vil bero paa de Hænder, der komme til at udføre den; men det gælder ganske vist enhver Lov. Vi kunne skrive saa mange gode Love, vi ville, blive de ikke udførte i Lovens Land, due de ikke, men om ingen Lov gælder det i den Grad som om denne, at det først og fremmest gælder om, at den bliver udført i den Land, i hvilken den her i Rigsdagen bliver givet, og jeg tør trygt sige, at den gives her i en human Land. Jeg tror, det er den liberaleste Alderdomsunderstøttelseslov, der endnu mig bekendt er traadt i Kraft, og jeg tager ikke i Betænkning at føje til, at denne Lov er det største sociale Fremstrid, vi her i Landet have gjort, siden vi fik den frie Forfatning; det er givet. Vi kunne føje til, at da de Fremstrid, vi have gjort, have været forholdsvist smaa, er Rosen ikke saa overordentlig stor; men at det er saa, derom tror jeg ikke, at der vel kan tvivles. Det staaer fast for min Betragtning, og jeg tror heller ikke, at det skal kunne omstødes, at naar denne Lov træder ud i Livet, saa er der sikret den hæderlige Arbejder fuld Tryghed for, at han kan være sikret for Fattigvæsenet i sin Alder-